

عنوان مقاله:

مفهوم شناسی تاریخی تدبر در تفاسیر فریقین

محل انتشار:

مطالعات سبک شناختی قرآن کریم، دوره 7، شماره 12 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسندگان:

محمد سبحانی یامچی - استادیار علوم قرآن و تفسیر دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

حمید نصرتی - دانش آموخته کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث دانشگاه علامه طباطبائی

خلاصه مقاله:

قرآن کریم یکی از وظایف پیامبر اکرم(ص) را تلاوت و تعلیم کتاب و حکمت و هدف از نزول آن را تبیین آیات می داند. در برخی آیات ضمن دعوت به تدبر در قرآن، از اینکه عده ای نگاه تدبرانه به آیات ندارند مورد مذمت و توبیخ واقع شده اند. با توجه به تعدد معانی تدبر در نگاه لغت دانان، همین اختلاف در نگاه مفسران به آیات تدبر نیز دیده می شود. پژوهش حاضر به منظور بررسی و تحلیل تطور معنایی تدبر در تفاسیر فریقین برآن است تا با روش توصیفی تحلیلی و با رویکرد تاریخی با ابزار کتابخانه ای بسیاری از تفاسیر فریقین از صدر اسلام یعنی قرن اول تا عصر حاضر را بررسی کرده تا مشخص کند برداشت مفسران از کلمه تدبر همان معنای لغویون بوده و یا غیر آن مراد است و اینکه تدبر در تفاسیر شیعه و اهل سنت چه تطور معنایی داشته است. با عنایت به ارزیابی دیدگاه مفسران در معنای تدبر از قرن دو تاکنون شانزده معنی برای تدبر ارائه شده است که عبارتند از: ۱. استماع ۲. توجه ۳. تفکر ۴. توجه و بررسی عاقبت و نتیجه امور ۵. ژرف نگری ۶. غور ۷. مکاشفه ۸. تأمل ۹. تفهم ۱۰. ارتباط آیات با یکدیگر ۱۱. پشت سر هم فهمیدن آیات ۱۲. بصیرت و بینش عمیق ۱۳. بررسی و واری در معانی و مفاهیم قرآن ۱۴. به دیده دل نظر کردن ۱۵. فکر و نظر ۱۶. توجه به بلاغت. اگرچه مفاهیم ارائه شده از تدبر در قرآن طی زمان های گذشته (از عصر نزول تاکنون) دچار تغییراتی شده، اما می توان برداشت کرد که این مفاهیم با همدیگر تناسب و ارتباط دارند. چنانچه هر کسی که کلام الهی را بشنود و این شنیدن همراه با نگرش قلبی و با تأمل و ژرف نگری و به دور از پیش فرض های ذهنی باشد، می تواند به عاقبت و نتیجه کلام الهی و غرض اصلی آیات و سوره های قرآن دست یابد و هدایت شود.

کلمات کلیدی:

تدبر، فهم قرآن، مفهوم شناسی تاریخی، تفاسیر فریقین

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1777853>

